

ADVIES Nr. 1.576

Zitting van dinsdag 21 november 2006

Problemen die gerezen zijn bij de sociale verkiezingen

x x x

2.148-2

ADVIES N° 1.576

Onderwerp : Problemen die gerezen zijn bij de sociale verkiezingen

Met het oog op de volgende sociale verkiezingen heeft mevrouw F. VAN DEN BOSSCHE, toenmalig minister van Werk, op 27 juni 2005 de Nationale Arbeidsraad om advies verzocht over een aantal problemen die zich hebben voorgedaan tijdens de sociale verkiezingen van 2004.

De Raad heeft die adviesaanvraag in behandeling genomen. Ook heeft hij besloten om in dat kader uit eigen beweging een bespreking te wijden aan een aantal punten die door de in zijn schoot vertegenwoordigde organisaties zijn naar voor gebracht.

Het onderzoek van die kwesties werd toevertrouwd aan de commissie Ondernemingsraden.

In het kader van haar werkzaamheden heeft die commissie beroep kunnen doen op de medewerking van de terzake bevoegde ambtenaren van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, die ondermeer de adviesaanvraag van de minister nader toegelicht hebben.

Een eerste deeladvies met betrekking tot de wetgeving werd door de Raad op 18 juli 2006 uitgebracht.

Op verslag van de commissie Ondernemingsraden heeft de Raad vervolgens tijdens zijn zitting van 21 november 2006 navolgend advies gegeven.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. INLEIDING

De minister van Werk heeft het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over een aantal problemen die tijdens de sociale verkiezingen van 2004 werden vastgesteld. In dat kader werden een reeks voorstellen tot wijziging en verduidelijking van de wet- en regelgeving naar voor gebracht.

Die problemen en voorstellen hebben eensdeels betrekking op de bepalingen van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven en van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk. Anderdeels betreffen zij de bepalingen van het koninklijk besluit van 15 mei 2003 betreffende de ondernemingsraden en de comités voor de preventie en bescherming op het werk alsook van de ministeriële omzendbrief van dezelfde datum.

De Raad heeft besloten om in het kader van de bespreking van die problemen en voorstellen ook een onderzoek te wijden aan enkele voorstellen betreffende de wet- en regelgeving inzake de sociale verkiezingen, die door de in zijn schoot vertegenwoordigde werkgevers- en werknemersorganisaties zijn naar voor gebracht.

Daar de wijziging van de wet meer tijd vereist dan de verwezenlijking van een koninklijk besluit, heeft de Raad het nodig geoordeeld in twee fasen tewerk te gaan : in een eerste fase een advies over de punten die eventueel bij wet geregeld moeten worden, vervolgens in een tweede fase een advies over de kwesties die bij koninklijk besluit geregeld kunnen worden.

Een advies betreffende de problemen en voorstellen waarvoor eventueel een wetwijziging vereist is, werd uitgebracht op 18 juli 2006 (advies nr. 1.563). In dat advies waren ook reeds enkele voorstellen opgenomen om de verkiezingsprocedure te verbeteren aangezien ze gevolgen kunnen hebben voor de begroting en het eventueel veel tijd kan vergen om ze te verwezenlijken.

De Raad brengt nu in een tweede fase advies uit betreffende de problemen en voorstellen die bij koninklijk besluit geregeld kunnen worden.

Tenslotte zijn er in de adviesaanvraag nog een aantal problemen en voorstellen zijn opgenomen die uitsluitend een wijziging of een verduidelijking van de omzendbrief beogen. Gelet op de aard en de draagwijdte van die voorstellen vindt de Raad het aangewezen dat die niet in zijn schoot maar in het begeleidingscomité voor de sociale verkiezingen, dat bij de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) is opgericht, behandeld worden.

II. STANDPUNTEN EN VOORSTELLEN VAN DE RAAD

A. Standpunten met betrekking tot de problemen die de minister aan de Raad heeft voorgelegd

1. Gelijkstellingen (KB 2003, art. 1, 8°)

De Raad wijst erop dat in artikel 1, 8° van het koninklijk besluit van 15 mei 2003 betreffende de ondernemingsraden en de comités voor preventie en bescherming op het werk de werknemers gedefinieerd worden als "de personen tewerkgesteld krachtens een arbeids- of een leerovereenkomst" en dat met deze laatste personen worden gelijkgesteld : "de werknemers die voor een beroepsopleiding in de onderneming geplaatst zijn (...)".

Wat die gelijkstellingsbepaling betreft, wordt in de adviesaanvraag voorgesteld het woord "werknemers" te vervangen door de term "personen".

Volgens de vertegenwoordigers van de minister heeft dit wijzigingsvoorstel enkel tot doel een tekstcorrectie aan te brengen. Het gaat er meer bepaald om de formulering van het koninklijk besluit beter te doen aansluiten bij de tekst van de wet, die aan de Koning de bevoegdheid verleent om in de gevallen die hij bepaalt, met werknemers gelijk te stellen : "bepaalde categorieën van personen die, zonder verbonden te zijn door een arbeids- of een leerovereenkomst arbeidsprestaties leveren onder het gezag van een andere persoon" (wet van 20 september 1948, art. 14, §1, 2de lid, 2° en wet van 4 augustus 1996, art. 49, 2de lid, 2°).

De Raad kan met dit wijzigingsvoorstel instemmen.

2. Mijnen, graverijen en ondergrondse groeven (KB, art. 3)

De Raad merkt op dat in artikel 3, §2 van het koninklijk besluit van 15 mei 2003 bepaald wordt dat voor de ondernemingen van de sector van de mijnen, graverijen en ondergrondse groeven een comité moet worden opgericht wanneer zij gewoonlijk ten minste 20 werknemers tewerkstellen.

In de adviesaanvraag wordt voorgesteld te preciseren wat door die sector verstaan moet worden.

De Raad herinnert eraan dat hij zich over dit vraagstuk reeds heeft uitgesproken in zijn advies nr. 1.563 van 18 juli 2006. In dat advies waren de in de Raad vertegenwoordigde werkgevers- en werknemersorganisaties er om uiteenlopende redenen tegenstander van dat de bestaande tekst zou worden gewijzigd (cf. blz. 8 en 9 van genoemd advies).

3. Verscheidenheid van berekeningswijzen (KB 2003, art. 6 en 11)

De Raad constateert dat er in de adviesaanvraag op gewezen wordt dat op verschillende ogenblikken van de procedure verschillende soorten berekeningen moeten worden gemaakt. Het betreft meer bepaald een berekening van de drempel - gemiddelde vóór de 60ste dag die de aanplakking voorafgaat van het bericht waarin de datum van de verkiezingen wordt aangekondigd, een berekening van het aantal personeelsleden per categorie op de 60ste dag die de aanplakking voorafgaat van het bericht waarin de datum van de verkiezingen wordt aangekondigd (x-60) en een berekening op de dag van de aanplakking van voornoemd bericht die het mogelijk maakt het aantal mandaten te bepalen (x).

Volgens de adviesaanvraag geven de resultaten van de berekeningen op x-60 en op x niet noodzakelijk een identiek resultaat, zelfs al is er geen in- of uitdiensttreding van werknemers geweest.

De minister stelt de vraag of die verschillende vormen van berekening noodzakelijk zijn en of er derhalve geen uniformering van de berekeningswijzen kan worden beoogd.

De Raad spreekt zich uit voor het behoud van de bestaande regelingen.

4. Vereenvoudiging van de informatieverstrekking (KB 2003, art. 6, 8, 11 en 66)

De Raad wijst erop dat krachtens de artikelen 6, 8, 11 en 66 van het koninklijk besluit van 15 mei 2003 in verschillende fasen van de verkiezingsprocedure een aantal gegevens meegedeeld moeten worden aan de werknemers, hun vertegenwoordigers alsook aan de representatieve organisaties. Die mededelingen moeten meer bepaald gebeuren op de datum van de aanplakking van het bericht dat de verkiezingsdatum vaststelt, op de zestigste en vijfendertigste dag die de aanplakking voorafgaat alsook op de dag van de verkiezingen.

In de adviesaanvraag word de vraag gesteld naar de wijze waarop die informatie verstrekt kan worden.

De Raad is van oordeel dat de administratieve formaliteiten, die met die informatieverstrekking gepaard gaan, sterk vereenvoudigd kunnen worden door voor elk van de voornoemde fasen telkens de mee te delen gegevens in één enkel informatiedocument te bundelen.

Dit document moet vooreerst toegankelijk worden gemaakt voor alle werknemers. Het dient voorts bezorgd te worden aan de eventueel reeds in de onderneming bestaande overlegorganen of de vakbondsafvaardiging. Tenslotte moet het ook worden doorgestuurd aan de representatieve werknemersorganisaties en, indien een raad moet worden opgericht, aan de representatieve kaderorganisaties. In geval van elektronische verzendingen kunnen de mededelingen gebeuren via een centraal mailadres van de FOD WASO, zoals de Raad in zijn advies nr. 1563 heeft voorgesteld.

De Raad vraagt de voornoemde artikelen aan te passen om de voorgestelde administratieve vereenvoudiging mogelijk te maken. Ook stelt hij voor dat door de diensten van de FOD WASO een model van de informatiedocumenten wordt uitgewerkt, die als bijlage bij het koninklijk besluit kan worden opgenomen. Tenslotte vraagt de Raad dat in het begeleidingscomité van de FOD WASO onderzocht wordt op welke wijze de beveiliging van de meegedeelde elektronische bestanden verzekerd kan worden.

5. Naleving van de proceduretermijnen door de rechtbanken

De Raad stelt vast dat in de adviesaanvraag het probleem wordt opgeworpen van de gevolgen voor de verkiezingsprocedure indien de arbeidsrechtbanken zich niet uitspreken binnen de daarin vastgestelde termijnen. In dat geval moet de werkgever beslissen of hij in afwachting van de uitspraak de procedure schorst of hervat.

Volgens de minister werd die problematiek reeds ter sprake gebracht tijdens de vorige verkiezingen en blijft ze een grote bezorgdheid van de betrokken partijen in de ondernemingen.

In afwachting van een grondige bespreking van dit probleem, waarvoor de Raad nu niet over de nodige tijd beschikt, acht hij het geboden om dienaangaande geen preciseringen in het koninklijk besluit of de omzendbrief aan te brengen.

6. Tijdelijke werkloosheid (KB, art. 10)

De Raad stelt vast dat in artikel 10, §1, 1ste lid van het verkiezingsbesluit van 2003 bepaald wordt dat indien gedurende de periode van de dag van de aanplakking van het bericht dat de datum van de verkiezingen aankondigt en de dag van de verkiezingen de meerderheid van de werknemers van de betrokken categorie arbeiders of bedienden bij een staking betrokken is of indien 25 % van de betrokken categorie arbeiders of bedienden tijdelijk werkloos is, de kiesverrichtingen op verzoek van een representatieve organisatie die kandidaten heeft voorgedragen geschorst kunnen worden vanaf de dag van de aanplakking van het bericht dat de datum van de verkiezingen aankondigt.

In de adviesaanvraag wordt gevraagd op basis van welke periode de berekening van de 25 % tijdelijke werkloosheid moet gebeuren. De minister stelt voor dit in het koninklijk besluit te verduidelijken.

De Raad meent dat die precisering niet vereist is. Hij is van oordeel dat de huidige tekst van het koninklijk besluit voldoende duidelijk is en niet voor interpretatie vatbaar. Bovendien gaat het hier volgens de Raad eerder om een theoretische kwestie.

7. Vorm van de berichtgeving

a. Elektronische communicatievormen

De Raad wijst erop dat er op verschillende ogenblikken van de procedure informatie aangeplakt moet worden in de onderneming.

In de adviesaanvraag wordt de vraag gesteld naar de geldigheid van de mededeling van die informatie via elektronische weg of door middel van andere informatica-instrumenten. Volgens de minister moet worden verduidelijkt in welke gevallen die informaticamiddelen kunnen worden gebruikt.

De Raad is van oordeel dat afficheren via elektronische communicatievormen mogelijk moet zijn op voorwaarde dat er een evenwaardig bereik is als zou zijn gerealiseerd door middel van affichage op papier.

Met het oog daarop stelt hij voor in het koninklijk besluit een bepaling op te nemen waarbij het gebruik van andere informatiekanalen dan de affichage op papier wordt toegelaten op voorwaarde dat die informatie via die kanalen voor alle werknemers tijdens de werkuren zonder formaliteiten toegankelijk is.

b. Dagtekening van het bericht dat de verkiezingsdatum vaststelt (KB, art. 11)

De Raad stelt vast dat volgens artikel 11 van het koninklijk besluit van 15 mei 2003 het bericht, dat de verkiezingsdatum vaststelt, gedagtekend moet worden.

Dienaangaande wordt in de adviesaanvraag voorgesteld om in het koninklijk besluit te preciseren dat het bericht gedateerd en getekend moet zijn. Concreet houdt dit in dat, indien een orgaan een voorstel doet, het bericht daaromtrent getekend moet worden door de voorzitter en de secretaris van het orgaan.

De Raad heeft daarover geen eenparig standpunt kunnen innemen.

De werkgeversleden kunnen met het voorstel van de minister niet instemmen. Zij wijzen erop dat er over de toepassing van die bepaling in de praktijk geen discussie bestaat. Daarenboven merken zij op dat het voor de medewerkers die de verkiezingen in het bedrijf organiseren, soms erg moeilijk is, gezien de strikte verkiezingskalender, om tijdig de handtekening te bekomen van voorzitter of secretaris. Dit soort vereiste komt bovendien de efficiëntie van de verkiezingen niet ten goede, doch verhoogt enkel het risico op de vernietiging van de verkiezingen wegens het niet vervullen van een formaliteit.

De werknemersleden van hun kant stellen voor in de ministeriële omzendbrief de aandacht te vestigen op de manier waarop in de ondernemingsraad en het comité een beslissing wordt genomen en goedgekeurd. Er moet in dit kader op gewezen worden dat zulks de handtekening van voorzitter en secretaris impliceert.

c. Datum van aanplakking (KB, art. 11)

De Raad stelt vast dat in de adviesaanvraag voorgesteld wordt om in het koninklijk besluit te preciseren dat de datum, die voorkomt op het bericht, dat de verkiezingsdatum vaststelt, de datum van de werkelijke aanplakking moet zijn.

Volgens de vertegenwoordigers van de minister wordt die precisering voorgesteld om te vermijden dat op het document een vroegere datum vermeld wordt dan de datum van de werkelijke aanplakking. Een vroegere datum vermelden kan immers problemen geven voor de naleving van de termijnen van de verkiezingskalender, die vervaltermijnen zijn.

De Raad meent dat de tekst van het besluit dienaangaande voldoende duidelijk is en dat er derhalve geen preciseringen moeten worden aangebracht.

8. Verhoging van het aantal mandaten en verdeling ervan (KB, art. 20)

De Raad constateert dat in artikel 20, lid 6 van het verkiezingsbesluit van 2003 bepaald wordt dat het aantal leden van de personeelsafvaardiging verhoogd kan worden na een eenparig akkoord gesloten tussen de werkgever en de representatieve werknemersorganisaties.

Dienaangaande wordt in de adviesaanvraag de vraag gesteld naar de verdeling van die nieuwe mandaten in geval van een dergelijk eenparig akkoord. De minister stelt voor in het besluit één van de volgende alternatieven te verduidelijken : ofwel gebeurt de verdeling van de mandaten volgens de normale regels, ofwel bepaalt het akkoord, dat het aantal mandaten verhoogt, ook de verdeling ervan.

De Raad merkt op dat in artikel 20, lid 6 wordt bepaald dat het akkoord de aanvullende mandaten onder de verschillende categorieën van werknemers moet verdelen. Hij wenst die regeling ongewijzigd te handhaven.

9. Prerogatieven van de organisaties : verhoudingen representatieve organisaties - gemandateerden

De Raad stelt vast dat krachtens artikel 20 ter van de wet van 20 september 1948 en artikel 58 van de wet van 4 augustus 1996 de voordracht van de kandidatenlijsten voorbehouden is aan de op nationaal vlak opgerichte interprofessionele werknemersorganisaties.

Hij wijst er voorts op dat de wet van 3 mei 2003 houdende diverse bepalingen betreffende de sociale verkiezingen die artikelen heeft aangevuld met een nieuwe bepaling volgens dewelke die organisaties gerechtigd zijn om een volmacht te geven voor de neerlegging van de kandidatenlijsten (wet van 1948, art. 20 ter; wet van 1996, art. 58). Ter uitvoering van die nieuwe bepaling heeft artikel 31 van het koninklijk besluit van 2003 bepaald dat de kandidaten voorgedragen kunnen worden door de genoemde organisaties of hun volmachthebbers.

In de adviesaanvraag wordt de vraag gesteld naar de draagwijdte van die wetwijziging voor alle gevallen waar de verordenende teksten na het indienen van de kandidatenlijsten een prerogatief toekennen aan de organisaties die kandidaten hebben voorgedragen.

Het betreft meer bepaald :

- het initiatief tot de schorsing van de kiesverrichtingen (art. 10);
- de voorlegging door de werkgever van de klachten en de intrekkingen van kandidaturen (art. 35);

- de vervanging van een kandidaat die voorkomt op een kandidatenlijst (art. 36);
- het instellen van beroep bij de arbeidsrechtbank tegen de voordracht van de kandidaten (art. 37);
- het akkoord over de aanwijzing van de voorzitters van de stembureaus indien dezen, bij ontstentenis van raad of comité, door de werkgever aangeduid moeten worden en er geen vakbondsafvaardiging bestaat (art. 40);
- het bezorgen van een afschrift waarop de samenstelling van de stembureaus en de indeling van de kiezers per bureau is aangegeven (art. 41);
- de aanwijzing van getuigen (art. 42);
- het akkoord over de stemming per brief (art. 55);
- de verzending van een afschrift van de processen-verbaal van de stembureaus (art. 66).

De minister wijst erop dat in elk van de voornoemde gevallen de vraag rijst over wie het gaat wanneer een werknemersorganisatie krachtens het voornoemde artikel 31 van het verkiezingsbesluit mandaat heeft gegeven voor de voordracht van de kandidaten. Verandert in dit geval de gesprekspartner van de werkgever?

Voor de duidelijkheid vindt de minister het noodzakelijk de tekst van het koninklijk besluit te wijzigen of een precisering in de omzendbrief aan te brengen.

De Raad is van oordeel dat, op grond van de huidige bepalingen van het koninklijk besluit van 2003, het niet duidelijk is of de personen, die gevolmachtigd zijn voor het indienen van de kandidatenlijsten, door die volmacht automatisch over een mandaat beschikken om ook andere prerogatieven uit te oefenen die door het verkiezingsbesluit aan de organisaties zijn toegekend.

Hij vindt het nochtans nuttig dat in bepaalde gevallen de gevolmachtigden over een ruimer mandaat zouden kunnen beschikken dan het indienen van de kandidatenlijsten.

Wat die gevallen betreft, wenst hij een duidelijk onderscheid te maken tussen eensdeels prerogatieven, die een mededeling van informatie of een verzending van gegevens inhouden en anderdeels deze die verband houden met het nemen van initiatieven of het verlenen van akkoorden.

Wat het geven van akkoorden of het nemen van initiatieven betreft, vindt de Raad dat het nodig is dat een volmacht kan gegeven worden. Daartoe stelt hij concreet voor in het koninklijk besluit een bepaling op te nemen die aan de nationale interprofessionele werknemersorganisaties de mogelijkheid biedt om, indien zij dit wensen, voor de uitoefening van de voornoemde prerogatieven een mandaat te verlenen.

Wat daarentegen de verzending van gegevens of de mededeling van informatie betreft, is de Raad van oordeel dat het volstaat dat alle informatie aan de nationale interprofessionele organisaties wordt meegedeeld of aan hen verzonden.

Nochtans is er volgens de Raad één situatie, waarin het geboden is dat naast de organisaties ook de gevolmachtigden op de hoogte worden gebracht, met name wanneer de werkgever een klacht betreffende een kandidatuur of de intrekking van een kandidatuur moet voorleggen aan de organisaties die kandidaten hebben voorgedragen (KB, art. 35).

Aangezien de werkgever in dit geval slechts over één dag beschikt om klachten of intrekkingen voor te leggen en de organisaties binnen een zeer korte termijn moeten beslissen over een eventuele wijziging van de kandidatenlijsten, vindt de Raad het noodzakelijk dat die aangelegenheid zo vlug mogelijk op het niveau van de onderneming wordt gebracht. Daartoe stelt hij voor in het koninklijk besluit te bepalen dat niet enkel de organisaties maar tegelijk ook de eventuele volmachthebbers op de hoogte worden gebracht, voor zover althans die personen bij het indienen van de kandidatenlijsten hun naam en adres aan de werkgever hebben meegedeeld.

10. Getuigen en gemeenschappelijk kiescollege (KB, art. 42)

De Raad constateert dat in artikel 42 van het verkiezingsbesluit van 15 mei 2003 bepaald wordt dat zeventig dagen na de aanplakking van het bericht dat de verkiezingsdatum aankondigt, de betrokken representatieve organisaties van werknemers en kaderleden als getuigen bij de kiesverrichtingen zoveel werknemers kunnen aanwijzen als er stembureaus zijn en evenveel plaatsvervangende getuigen.

In de adviesaanvraag wordt voorgesteld te verduidelijken hoeveel getuigen er maximaal per organisatie in een stembureau zitting kunnen hebben wanneer het een gemeenschappelijk kiescollege betreft. Concreet wordt voorgesteld dat, per ter verkiezen orgaan, elke betrokken werknemersorganisatie één enkele getuige voor de verkiezing van vertegenwoordigers van arbeiders en bedienden zou kunnen aanwijzen.

De Raad heeft daaromtrent geen eenparig standpunt kunnen innemen.

Om praktische en organisatorische redenen is het volgens de werknemersleden vereist dat, in geval van gemeenschappelijk kiescollege, de werknemersorganisaties één getuige per categorie kunnen aanduiden, dus één arbeider en één bediende en evenveel plaatsvervangers. Zij stellen voor het artikel 42 in die zin te verduidelijken.

Voorts achten die leden het geboden in dit artikel eveneens te preciseren dat, als een stembureau is opgericht voor de verkiezing van een raad en een comité, de organisaties aparte getuigen per orgaan kunnen aanduiden.

De werkgeversleden zijn van oordeel dat één getuige per organisatie volstaat om op het correcte verloop van de kiesverrichtingen toe te zien. De interprofessionele organisaties mogen derhalve slechts één getuige per stembureau aanduiden zelfs in geval van gemeenschappelijke colleges of wanneer een stembureau voor de verkiezing van beide organen is opgericht.

11. Oproeping van de kiezers (KB, art. 45)

De Raad stelt vast dat in artikel 45 van het koninklijk besluit van 15 mei 2003 bepaald wordt dat de kiezers door de werkgever voor de verkiezingen worden opgeroepen door middel van een oproepingsbrief, die hen in de onderneming overhandigd wordt ten laatste tien dagen voor de datum van de verkiezing. De kiezer die op de dag waarop die brief moet worden overhandigd niet in de onderneming aanwezig is, wordt opgeroepen bij een dezelfde dag ter post aangetekende brief.

In de adviesaanvraag wordt voorgesteld een reflectie te hebben over een eventuele wijziging van het koninklijk besluit in verband met het actueel zijn van de vormen van verzending van oproepingsbrieven. Meer bepaald wordt de vraag gesteld naar de geschiktheid van een aangetekende brief.

De Raad heeft daaromtrent geen eenparig standpunt kunnen bereiken.

De werkgeversleden stellen voor in het voornoemd artikel een bepaling op te nemen die het gebruik van andere communicatiemiddelen dan de huidige verzendingsvormen toelaat, voor zover de werkgever het bewijs kan leveren dat de verzending binnen de vereiste termijn heeft plaatsgevonden.

In geen geval mag het gebruik van andere wijzen van mededeling de bewijslast voor de werkgever verzwaren. Zo kan de huidige verplichting om de verzending te bewijzen niet omgezet worden in een veel zwaardere verplichting om de ontvangst door de werknemer te bewijzen.

De werknemersleden van hun kant kunnen enkel met het gebruik van bijkomende communicatiewijzen akkoord gaan indien het bewijs van de verzending geleverd moet worden door middel van een ontvangstbewijs. Het oproepen van alle kiezers tot de stemming is nu eenmaal een elementaire schakel in het verzekeren van democratische verkiezingen. Juridisch wordt aanvaard dat een aangetekend schrijven de nodige waarborgen biedt dat de bestemming ook effectief werd uitgenodigd. Het simpele bewijs dat een mailbericht werd verstuurd, biedt geenszins dezelfde waarborgen dat het bericht de bestemming ook heeft bereikt. Dat kan wel mits een bevestiging door de bestemming per mail dat het bericht werd ontvangen zodat met een minimum aan administratie het ontvangstbewijs kan worden geleverd. De procedure biedt de nodige tijd om dit vooraf te organiseren zodat tien dagen voor de verkiezingen enkel nog de restgroep aan wie de oproeping niet kon overhandigd worden of die per mail niet kon worden bereikt per aangetekend schrijven wordt opgeroepen.

12. Vrijstelling van organisatie van verkiezingen : Stopzetting van de procedure (KB, art. 76)

De Raad constateert dat in artikel 76 van het verkiezingsbesluit bepaald wordt welke procedure gevolgd moet worden om de kiesprocedure stop te zetten.

In de adviesaanvraag van de minister wordt aan de Raad gevraagd na te denken over een eventuele wijziging van het koninklijk besluit om zoveel mogelijk te komen tot een enkel stelsel van stopzetting en om te voorzien in nadere regels voor kennisgeving in geval van stopzetting (proces verbaal, organisatie van de bureaus...). Ook rijzen er blijkbaar enkele verstaanbaarheidsmoeilijkheden.

De Raad heeft in de loop van zijn werkzaamheden kennis genomen van een concreet voorstel van de administratie van de FOD WASO, dat tot doel heeft aan de genoemde bekommernissen tegemoet te komen.

De Raad kan met dit voorstel instemmen en vraagt het artikel 76 dienovereenkomstig aan te passen.

13. Uitzendkrachten

De Raad herinnert eraan dat in een specifiek koninklijk besluit van 15 mei 2003 de regels worden vastgesteld volgens dewelke uitzendkrachten worden meegeteld bij de gebruiker om het gemiddeld aantal bij die gebruiker tewerkgestelde werknemers te bepalen.

In het kader van de adviesaanvraag is de vraag gerezen of en in welke mate de bij dit besluit bepaalde regeling voor de volgende verkiezingen behouden moet blijven.

De Raad is het erover eens dat het huidige stelsel ook voor de volgende verkiezingen zou worden gehandhaafd, met name een telling op basis van een speciaal register dat moet worden bijgehouden tijdens het vierde kwartaal van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de verkiezingen worden gehouden.

De in de Raad vertegenwoordigde werkgevers- en werknemersorganisaties hebben evenwel verdeelde standpunten ingenomen wat de precieze berekeningsmodaliteiten tijdens dit vierde kwartaal betreft.

De werkgeversleden spreken zich uit voor het behoud van de huidige regeling, wat betekent dat het gemiddelde van de uitzendkrachten die ter beschikking worden gesteld van een gebruiker berekend moet worden door het totaal aantal kalenderdagen, dat elke uitzendkracht, die geen vaste werknemer waarvan de uitvoering van de arbeidsovereenkomst is geschorst, vervangt, ingeschreven was in het voornoemd bijzonder register, gedurende het vierde trimester van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de verkiezingen worden gehouden, te delen door 92.

Een wijziging van deze noemer zou tot gevolg hebben dat de regelgeving nog complexer wordt. Immers voor eenzelfde groep werknemers zouden verschillende berekeningsformules worden gehanteerd met een verschillende noemer naargelang het soort contract (of opeenvolgende contracten) van de uitzendkrachten tijdens het vierde trimester.

De werknemersleden zijn van oordeel dat de huidige berekeningswijze niet neutraal is ten opzichte van de duur van de verschillende contractvormen voor uitzendarbeid (dagcontracten, weekcontracten, maandcontracten, contracten van 3 maanden).

Een uitzendkracht die heel het trimester heeft gewerkt en dit doet via een contract van 3 maanden bereikt 92 kalenderdagen, gedeeld door 92 is gelijk aan 1. Maar als hij wordt tewerkgesteld met de frequent voorkomende dagcontracten of weekcontracten (telkens van maandag tot en met vrijdag) zijn dat, ondanks voltijdse tewerkstelling, geen 92 ingeschreven kalenderdagen maar slechts 65. De breuk wordt dan 65 gedeeld door 92.

Die leden stellen daarom voor dat bij de berekening niet het totaal aantal kalenderdagen dat een uitzendkracht was ingeschreven, maar wel het aantal gewerkte dagen in aanmerking genomen wordt en dat dit gedeeld wordt door het normale aantal werkdagen in het laatste trimester van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de verkiezingen worden gehouden, dus door 65. Dit voorstel is dus helemaal geen verzwaaring van de berekening : de noemer blijft steeds hetzelfde net als in de huidige regeling. In de berekeningsformule telkens delen door het getal 65 in plaats van door het getal 92 kan bezwaarlijk als een meer complexe regeling worden voorgesteld. Het tellen in de teller van de werkdagen per uitzendkracht waar nu de kalenderdagen waarbij de uitzendkracht was ingeschreven, moeten worden geteld, is eveneens een vereenvoudiging. Het betreft dus een administratieve vereenvoudiging van de huidige berekeningsformule. Deze vereenvoudigde formule belet wel dat door het hanteren van dagcontracten in plaats van weekcontracten of maandcontracten de berekening van de drempel kan worden gemanipuleerd.

Voor een uitzendkracht die het hele trimester heeft gewerkt wordt op die wijze de berekening steeds 65 gedeeld door 65 is gelijk aan 1 en dit ongeacht de contractvorm (dagcontracten, weekcontracten, maandcontracten, contracten van 3 maanden) die werd gehanteerd. Dit voorstel is neutraal ten aanzien van de gehanteerde contractvormen voor uitzendarbeid.

De werknemersleden wijzen er tenslotte op dat de door hen voorgestelde berekeningswijze de bestaande regeling niet complexer maakt. De werkgever moet enkel in plaats van het aantal ingeschreven kalenderdagen te bepalen het aantal gewerkte dagen (of betaalde feestdagen) bepalen. En in plaats van te delen door 92 (het totaal aantal kalenderdagen in het laatste trimester) delen door 65 (het totaal aantal werkdagen).

B. Voorstellen die de Raad uit eigen beweging naar voor brengt

1. Verzending van een afschrift van de voorlopige kiezerslijsten

De Raad merkt op volgens het verkiezingsbesluit van 2003 90 dagen voor de verkiezingsdatum (x) een afschrift van het bericht dat die datum vaststelt, gestuurd moet worden aan de representatieve werknemersorganisaties. In dit bericht moeten onder andere de voorlopige kiezerslijsten worden opgenomen of de plaatsen waar ze kunnen worden geraadpleegd. Wanneer er evenwel in de onderneming geen raad of comité bestaat, moet er steeds een afschrift van de voorlopige kiezerslijsten zelf aan de organisaties worden toegestuurd. In dat geval volstaat het dus niet om enkel de plaatsen mee te delen waar die lijsten kunnen worden geraadpleegd.

De Raad herinnert eraan dat hij zijn voornoemd advies nr. 1.563 van 18 juli 2006 met het oog op vereenvoudiging voorgesteld heeft om in de mogelijkheid te voorzien de verzending van de gegevens die op dag x verstuurd moeten worden elektronisch te laten gebeuren.

In dat kader stelt de Raad voor alle documenten, met inbegrip van de voorlopige kiezerslijsten, naar de nationale interprofessionele organisaties te laten versturen. Dit impliceert dat die lijsten ook naar de organisaties zouden worden verstuurd wanneer er in de onderneming een raad of comité aanwezig is.

Voor de ondernemingen die het elektronisch systeem niet wensen toe te passen, zou de bestaande regeling gehandhaafd blijven.

2. Mandatenverdeling - toekenning van overblijvende mandaten

De Raad wijst erop dat in artikel 23, §3 van het verkiezingsbesluit bepaald wordt hoe de verdeling van de mandaten onder de verschillende personeelscategorieën berekend moet worden wanneer het gaat om een raad met een afzonderlijke vertegenwoordiging van kaderleden.

Indien die berekening tot gevolg heeft dat een categorie nog niet vertegenwoordigd is, wordt haar een overblijvend mandaat toegekend (artikel 23, §3, 2de lid). "In de andere gevallen" worden het of de overblijvende mandaten achtereenvolgens toegekend aan de categorieën die bij de berekening van de mandatenverdeling de hoogste decimalen hebben verkregen (artikel 23, §3, 3de lid).

De Raad merkt op dat die regeling niet tot gevolg mag hebben dat een categorie die een overblijvend mandaat krijgt omdat zij nog niet vertegenwoordigd was, vervolgens ook een tweede overblijvend mandaat ontvangt omdat zij de hoogste decimalen heeft. Het 3de lid van artikel 23, § 3 is immers enkel van toepassing "in de andere gevallen", dat wil zeggen buiten het geval van de categorie die nog niet vertegenwoordigd is.

Om dienaangaande elke verwarring te vermijden, stelt de Raad voor de woorden "in de andere gevallen" in het 3de lid van §3 van artikel 23 in de omzendbrief met een voorbeeld te verduidelijken.

3. Adres van de technische bedrijfseenheid (KB, art. 11)

De Raad wijst erop dat het in de praktijk soms voorkomt dat ondernemingen die een orgaan moeten oprichten voor een technische bedrijfseenheid, bestaande uit een aantal juridische entiteiten, in het bericht dat de verkiezingsdatum vaststelt, melding maken van de adressen van die verschillende juridische entiteiten.

Hij laat opmerken dat die handelwijze ondermeer tot gevolg heeft dat het niet steeds duidelijk is naar welk adres de kandidatenlijsten verzonden moeten worden.

De Raad is van oordeel dat een dergelijke vermelding van verscheidene adressen in strijd is met het artikel 11, 1ste lid, 2° van het verkiezingsbesluit dat bepaalt dat het bericht, dat de verkiezingsdatum vaststelt, ondermeer moet vermelden : het adres en de benaming van de technische bedrijfseenheid of - eenheden waarvoor raden of comités moeten worden opgericht.

Om daaromtrent elke verwarring te vermijden, stelt hij voor in de omzendbrief erop te wijzen dat de onderneming in het bericht dat de verkiezingsdatum vaststelt, één enkel adres voor de technische bedrijfseenheid moet vermelden, waarvoor een raad of comité moet worden verkozen.

4. Bericht met samenstelling van de stembureaus (KB, art. 41)

De Raad stelt vast dat in artikel 41 van het verkiezingsbesluit van 15 mei 2003 bepaald wordt dat er uiterlijk de zestigste dag na de aanplakking van het bericht dat de verkiezingsdatum aankondigt, in de onderneming een bericht moet worden aangeplakt waarop de samenstelling van de stembureaus en de indeling van de kiezers per bureau zijn aangegeven. De organisaties die kandidaten hebben voorgedragen, moeten een afschrift van dit bericht ontvangen.

De Raad is van oordeel dat de verplichting om genoemd bericht aan de betrokken organisaties te verzenden overbodig is en derhalve geschrapt kan worden.

5. Stemming per brief (KB, art. 55)

De Raad stelt vast dat in artikel 55 van het verkiezingsbesluit van 15 mei 2003 bepaald wordt dat, indien de stemming per brief geschiedt, de kiezer zijn handtekening moet plaatsen op de voor het kiesbureau bestemde omslag waarmee de omslag met het stembiljet wordt teruggestuurd.

Hij merkt op dat er in de reglementering geen duidelijkheid bestaat over de geldigheid van de stembrieven waarop een handtekening ontbreekt.

De Raad meent dat die handtekening als een essentiële vormvereiste beschouwd moet worden. Zij geldt immers als identificatiebewijs van de kiezer. Enkel door middel van de handtekening kan er zekerheid over bestaan dat de kiezer zelf zijn stem heeft uitgebracht.

Gelet daarop is de Raad van oordeel dat een stembiljet, dat verstuurd wordt naar een stembureau met een omslag, waarop de handtekening van de kiezer ontbreekt, als ongeldig beschouwd moet worden.

Hij stelt voor zulks te preciseren in het artikel 56 van het verkiezingsbesluit waarin bepaald wordt welke de via de stemming per brief binnengekomen stembiljetten zijn, die als ongeldig moeten worden beschouwd.

6. Ongeldige stembiljetten (KB, art. 59)

De Raad stelt vast dat in artikel 59 van het verkiezingsbesluit van 15 mei 2003 bepaald wordt dat ondermeer ongeldig zijn: de stembiljetten waarop de kiezer een stem bovenaan een lijst en tevens één of meer stemmen voor één of meer kandidaten van één of meer andere lijsten heeft uitgebracht.

Hij wijst erop dat de termen "één of meer andere lijsten" in de praktijk regelmatig tot betwisting leiden over de geldigheid van een lijststem gecombineerd met voorkeurstemmen voor dezelfde lijst.

De Raad merkt op dat uit artikel 58 van het koninklijk besluit duidelijk blijkt dat de stem voor één enkele lijst alsook voor één of meer kandidaten van dezelfde lijst als een geldige stem beschouwd moet worden.

Om evenwel dienaangaande elke verwarring te vermijden, acht hij het geraten de woorden "één of meer andere lijsten" te vervangen worden door de termen "een andere lijst of andere lijsten".

Hij stelt voor het koninklijk besluit en de omzendbrief aldus aan te passen.

7. Volgorde van de niet-verkozen kandidaten (KB, art. 65 en 80)

De Raad stelt vast dat in artikel 80 van het verkiezingsbesluit wordt bepaald dat, wanneer een einde komt aan het mandaat van één of meer gewone leden, deze achtereenvolgens worden vervangen door de plaatsvervangende leden van dezelfde lijst in de volgorde waarin ze werden verkozen en door de niet-verkozen kandidaten van dezelfde lijst in de volgorde van het aantal stemmen zoals vastgesteld in de artikelen 62 en 64 van hetzelfde besluit.

De Raad merkt op dat bij de vorige verkiezingen betwisting is ontstaan over de wijze waarop de volgorde van de niet-verkozen kandidaten moet worden vastgesteld. Die betwisting betreft meer bepaald de verdeling van de lijststemmen onder de niet-verkozen kandidaten om die volgorde te bepalen.

Dienaangaande wijst de Raad erop dat het artikel 80 in de praktijk soms zo wordt geïnterpreteerd dat na een eerste toewijzing van de lijststemmen voor de aanwijzing van de verkozen kandidaten en na een tweede toewijzing van die stemmen voor de aanwijzing van de plaatsvervangers een derde toewijzing voor de bepaling van de volgorde van de niet-verkozen kandidaten vereist zou zijn.

Uit praktische overwegingen geeft de Raad er de voorkeur aan dat in het kader van de verdeling van de lijststemmen voor de aanwijzing van de plaatsvervangers meteen ook de volgorde van de niet-verkozen kandidaten wordt vastgesteld en dat die volgorde in het proces verbaal van het stembureau wordt opgenomen.

Die handelwijze biedt het voordeel dat de berekening die dadelijk na de sluiting van de stemopneming gemaakt moet worden om de plaatsvervangers aan te wijzen terzelfder tijd gebruikt kan worden om de volgorde van de niet-verkozen kandidaten te bepalen zodat er nadien geen afzonderlijke berekening meer moet plaatsvinden. Bovendien wordt op die manier vermeden dat er op een later tijdstip over die volgorde nog betwistingen ontstaan wanneer een lid door een niet-verkozen kandidaat vervangen moet worden.

De Raad stelt voor die werkwijze in de artikelen 65 en 80 van het koninklijk besluit op te nemen en ze in de omzendbrief met een voorbeeld te illustreren .

8. Stembiljetten in de ondernemingen die onder het paritair comité voor de beschutte werkplaatsen ressorteren

De Raad herinnert eraan dat hij in zijn advies nr. 1436 van 19 maart 2003 dat hij met het oog op de vorige verkiezingen uitbracht, enkele voorstellen deed om aan de kiezer zoveel mogelijk zekerheid te verschaffen dat hij zijn stem uitbrengt op de organisatie of de persoon van zijn keuze zonder dat hij zich daarbij materieel kan vergissen.

Één van die voorstellen betrof de beschutte werkplaatsen. Om de stemming in die ondernemingen te vergemakkelijken moest volgens de Raad de mogelijkheid worden gecreëerd om bij gemeen akkoord tussen de werkgever en werknemersorganisaties te beslissen een foto van alle kandidaten op het stembiljet af te drukken. De Raad beoogde meer bepaald de werkplaatsen met hoofdzakelijk mentaal gehandicapten, die moeilijkheden hebben bij het lezen van de namen van de kandidaten maar deze laatsten wel op een foto kunnen herkennen.

Ter uitvoering van genoemd advies liet een koninklijk besluit van 4 december 2003 de ondernemingen die tot het paritair comité voor de beschutte werkplaatsen behoren, toe om een foto van elke kandidaat op de stembiljetten toe te voegen, voor zover de handicap van de kiezers het rechtvaardigde en mits akkoord tussen werkgever en alle representatieve werknemersorganisaties die kandidatenlijsten hadden ingediend.

De Raad is van oordeel dat de voornoemde regeling bij de vorige verkiezingen zijn nut heeft bewezen en stelt dan ook voor om ze voor de volgende verkiezingen te behouden.
